„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, **уторником** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се од сваке врсте 6 нов. оваких ситних слова, а за жиг се плаћа 30 новч. сваки пут.
За „**Приослано**“ плаћа се 20 н. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „**ЗАСТАВЕ.**“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 145. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 29. СЕПТЕМБРА 1896. **ГОДИНА XXXI.**

☛ Са идућим бројем наступа четврта четврт „Заставе“. За то позивамо наше штоване претплатнике, да своју претплату обнове, а дужнике да свој дуг изравнају.

СРПСТВО У РОПСТВУ.

Случајно ме је недавно намјера намјерила на 136. бр. „Заставе“, у којему је уводни чланак под истијем горњијем натписом и у којему писац вапије помоћ за српски народ, који се још налази у ропству у турској царевини. Али је писац при својем разлагању многу важну заборавио и није показао прави разлог данашњем стању српскога народа у Турској, правијем узроцима тога жалоснога стања, а кад је својему чланку ставио тај натпис, била му је дужност да се обазре и на остало Српство, које, и ако није у Турској, ипак је, под видом културе и душевног напретка, скоро у истом несретном стању, као и Српство у Турској.

Погледајмо Стару Србију и Македонију, те двије класичне српске земље, у којијема се догодише сви скоро најсјајнији, а и најтужнији догађаји старе српске историје. У Старој Србији и у Македонији убијају се Срби, мрцваре се, прогањају се њихове народне поглавице и народу се не да оно, што га по праву и по закону иде. Српске школе у земљама цара Душана ријетке су и тамошњи српски синови одгајају се у туђем духу, који је *много противан српскоме народу* и који ће, мало по мало, ако се томе не стане на пут, са свијем истријебити српски народ, јер је школа споро, али са свијем сигурно средство, које ће прије или послије стићи до својега смјера.

Србија би била најпозванија, јер је Црна Гора малена и сиромашна, да томе стане на пут. Србија би била најпозванија, а и могла је и могла би то да уради. Ни један крај српскога народа није био у својијем надама, пошто је жртвовао многе жртве, тако страшно разочаран и преварен као српски народ у Србији. Политичка прошлост, судбоносна попуштања и никакав рад у Старој Србији и у Македонији, морао је и морао би да освијести мјеродавне факторе у Србији, који би морали да се брину и за своје земљаке у турској царевини, а не да се задовоље малијем и ситнијем мрвицама, које падају са туђијех богатијех столова.

Од смрти родољубивог српског кнеза, чији се потомци одужују његовијем великијем мислима — подижући му мједене споменике и причајући само о његовијем великијем дјелима и још већијем намјерама, Србија није престала да се бори у својој рођеној кући и да се непрестано уређује, али још никако не може да се уреди. Већ од неколико десетина година Србија се не обазире око себе, не познаје и неће да позна српски народ изван незинијех ускијех граница, те га запушта милости и немилости туђина. Колико би боље било цијелом српском народу, да је Србија, према својијем силама и према приликама, радила оно, што је морала да ради и што јој је била света дужност. Ни српско-турски рат није поведен, а још мање довршен онако, како се то пристојало великој српској народној мисли, јер није било приправљено земљиште, није посијано сјеме, које је морало да никне и да даде свој плод, већ се је све радило без икаквог смјера, а онај, који је био лукавији и паметнији, радио је другачије, није доприносио никакве жртве, а плод његовога рада био је много обилатији и кориснији.

Нека зла судбина — ако ћемо вјеровати у судбину — прогони српски народ у Србији. До скора ће се навршити тридесет година од када је погинуо велики српски кнез, који је био зачео многу родољубиву и велику мисао српску, а Србија не само што није у својему раду напредовала, него већ није ни на оном политичком положају, на којему је онда била. Смрт великога српскога кнеза однијела је с њиме у гроб и његове велике мисли, те се његови потомци ни најмање не побринуше да очувају и да изврше те мисли, премда су над отворенијем гробом вапили: „Твоја мисао погинути неће!“

Данашња Србија, тај несуђени, регби, српски Пијемонт, како је неки непромишљено назваше, данас је већ не мало смалаксала и изморила се непрестанијем унутрашњијем борбама. У мало година промијењена су два намјесништва, две династије и три устава, а без икакве ни унутрашње ни вањске користи Србије, а још мање осталог српског народа, који не може него да сажаљева такве жалосне прилике. У мало година утрошен је број министарства без ичије и најмање опште користи. Покушавано је више несретнијех експеримената, који су се увијек наопако свршавали по Србију, а чим би један био довршен, почело се по ново из почетка. Живот тамошњег народа, из којега би се могло много што шта истесати, и који би био у стању да одговори својој задаћи, непрестано се, без одмора потреса и с њиме се наплаћују вољне и невољне заблуде. Страначка засљепљеност једног дијела народа у Србији и велике личне заблуде сисају најздравији сок из снажног живота тамошњег нашег народа.

Али ипак не би велика несрећа била по цијели српски народ, да је таково стање настало тек у послѣдње доба, јер да се радило прије, плод првога рода могао је ипак да буде велики. Али ни прије није било рада, кад је било најзгодније вријеме за рад, кад стријеле српскијех душмана нијесу биле наперене на српски народ онако, како је то недавно било и како је и данас.

Чим је у Србији, која је још била вазална турска држава, почела да малаксава гвоздена рука старога Милоша, клика незадовољнијех и сујетнијех људи, заборављајући свој народ и велику задаћу и намјеру Милошеву, почела је да се буни и да ради само за себе. Те несретне унутрашње прилике протјераше у мало година из Србије три владаоца, узнемирише народне духове и рођени српски синови посташе гори и суровији душмани својему народу него ли исти Турци.

У овакијем приликама није ни чудо, што Србија није ништа радила за остали српски народ, него је увијек била забављена на својем огњишту и то једино кривицом својијех рођенијех синова, јер и ако су српски душмани поджизали ватру и подржавали већ упаљени угарак, српска свијест морала је да буде толико јака да одбије све те судбоносне насртаје.

Неколико људи, који за своје личне сујете нијесу имали нити су могли имати ослона у народу, најодурнијим и баш издајничкијем сплеткама против народа и владаоца хтјели су да се одрже на власти, не пазећи ни мало на задаћу, коју је Србија морала на себе да узме и која се је могла извршити само да је било свијести, родољубља и — поштења.

И тако нова Србија одма послије својег постанка па непрестано до данас била је скоро увијек заплетена домаћијем трзавицама и није могла ни почети да удара основу величанственој згради српскога уједињења.

Што није радила полуслободна Србија у Старој Србији и у Македонији, премда је зато могла да има и довољно силе и довољно средстава, то су потајно радили Бугари, турски робови. Бугари нијесу на бубањ износили свој рад, него су га мудро крили, као змија ноге, а кад је дошао згодни час, они су изнијели свијету на видику за себе сјајан и по нас Србе несрећан рад у српскијем земљама, а што је још жалоснije и просто невјероватно несмотрена и себична политика власника у Србији потпомагала је рад бугарски у тијем српскијем земљама. Јер Бугарска није створена санстефанскијем уговором, а још мање на берлинском конгресу, већ је постојала много прије него ли су руски генерали прелазили балкан пред двадесет година. Бугари су давно већ, као мудри и лукави робови турски, имали своје народне школе и у самом Цариграду и одатле су они мудро радили на културном подизању бугарскога народа, на буђењу његове народне свијести, а што је још судбоносније по нас, они су у српском народу у Турској убијали, али не огњем и мачем него још бољијем средством — школом, његову прирођену му српску свијест. Њихови разборитији људи, прије него ли је створена Бугарска кнежевина, нијесу на папиру правили неке тобожње политичке савезе по Русији и по Србији, него су сами за себе и за свој народ радили самијем својијем силама и нијесу се надали у ничије пријатељство и једновјерство.

А слободна Србија? Та, како ће она да мисли за своју браћу у Старој Србији и у Македонији, кад је тамо главно питање, ко ће да буде министар и кад тамо још није пречишћено династичко питање, јер се династија није скоро никада ослањала на цијели народ или барем на већи дио народа у Србији, него се је увијек држала неколицине људи, којијема је једина задаћа била и јест, да задовоље својијем личнијем сујетама, заборављајући своје народне задатке?! А кад народ у Србији, кад девет десетина тога народа носи својему владаоцу маслинову грану на дар, саветници владаочеви принуђавају

ПОДЛИСТАК

МЕЂУНАРОД И КОНГРЕС ЖЕНСКИЊА У БЕРЛИНУ.

Ми живимо у веку велике друштвене револуције, која сваким даном све више напредује. Све се јачи покрет и немир опажа у свим друштвеним слојевима, који тежи за знатним преображајима Сваки осећа, да се земљиште, на коме стоји, љуља. Појавила се множина питања која све више кругове заузимају, о чијем се решењу све више препире. Једно од најважнијих питања, које све више излази на површину, јесте *женско питање*.

Није женско питање данас поникло, не, оно има своју историју. Та историја женског питања јесте историја његовог схватања. Било је некада, док је женски покрет постојао само у главама неколиких женскиња и мушкиња, доста на исти покрет одговорити са „женском природом“, која се упућује на ропство човеку и другим ћифтинским мудролијама. Но није данас тако. Није данас тако, када су друштвени одношаји сами изазвали читаву буру међу женскињем свих друштвених слојева. Тај покрет као што нису изазвале никакве празне речи од стране женскиња, исто тако не могу ни спречити високоучене ћифтанске мудролије, јер он има много дубље узроке, но што је агитација и пропаганда.

Но са јачањем овога покрета расле су и противности у њему. Као и сваки покрет, у коме суделују различити сталежи, тако су и у овоме одмах избиле противности, одмах у почетку, пре но што се прешло на остварење програма, још при стварању истог. У самој сврси женскога покрета разилазе се јако многи учесници у истом покрету. Те противности у женском покрету су најјасније избиле на површину на последњем међународном конгресу женскиња у Берлину, који је држан прошле недеље.

На том конгресу беху заступљене жене из целе Европе, из Америке и Азије. Велику је пажњу привукао на себе како својим шарним, из најразноврснијих крајева сакупљним посетиоцима, а исто тако и својом озбиљношћу. Озбиљан, врло је озбиљан био сам предмет расправе, а озбиљне су биле и особе, које су томе предмету посветиле живот свој. Овај конгрес је по целом свету раструбио значај женскога питања, али је у исто доба и разгласио, да у самом покрету постоје несугласице не само у остварењу програма, него у стварању истога, да у покрету стоје две моћне, са свим противне струје, које и не мисле на поравнање, на измирење. Та противност у основном начелу се јасно, врло јасно показала на овом конгресу. Једна доста многобројна група тежи за поправком положаја женскиња у оквиру савременога друштва. Ту поправку мисли постићи самопомоћу, подизањем разних добротворних завода, женских задруга; даље тим, што ће израдити, да се женске припусте свим прикладним државним и приватним службама. Колико је ова тежња утопистичка, доказује противна тим, што указује на силна друштва и силне установе, често и државне, које постоје на западу, па ипак сиротиња сваки дан све већа, све гора.

Сасвим друкчије од ових присталица савременог, грађанског друштва мисле о женском питању противнице грађанског друштва, које га руше правећи места друштву будућности, у коме неће бити сталешких разлика и противности, које су узрок целом злу данашњега друштва.

Једино у чему су се сви посетиоци овога конгреса сложили, јесте, да је стање женскиња врло неповољно, а особито стање женских, које су принуђене, да својим врло слабо наплаћеним радом у фабрици заслужују хлеб. Тако је дирљив извештај о стању раденица у Италији многим слушаоцима натерао сузе на очи. Па ипак су се сви задовољавали разним палијативним средствима да овом великом злу стану на пут. Но на то се диже прва реакција на ову заблуду, први протест из уста гђе Лили Браун, супруге дра Хајнриха Брауна, а све до лане верне љубе Ђорђа Гизицкога, који је био жесток поборник и борац за права женскиња. Она је устала праћена оправданом пажњом слушалаца и дигла свој глас против заблуде, да ће се неким незнатним установама побољшати стање женскиња, а на место тих погрешних назора је изнела своје назоре о женском питању. Премда бисмо ми очекивали противно, њен је говор наишао на више одобравања него ли негодовања. Њеном угледу није ни то сметало, што се она одмах у почетку препоручила, да је социјал-демократкиња и да ће као такова и говорити. Њен је говор одушевљено саслушан и изазвао је малу буру, коју је она прешла са осмехом. Сами противнички, грађански листови јој се диве и узносе је. „Пешт. Лојд“ и „Нова сл. Преса“ се утркују у похвалама њенога говора Но за нас то све баш није толико значајно, ми више видимо користи у томе, да изнесемо њене мисли о женском питању, него да јој певамо славопоје.

По назорима њеним: Кларе Цеткин и др. женско питање је питање о положају, који ће жена заузети у нашем друштвеном организму, како ће своје снаге и своје способности развити, у свим правцима, да постане прави, равноправан, користан члан друштва. Ово је питање истоветно са питањем, који облик и организацију има узети људско друштво у опће, да би на место потиштености, беде и нужде у безбројним појавама, постале физички и друштвено здраве личности у друштву.

Женско питање је дакле страна опћег друштвеног питања, које испуњава све духове, и које ће бити решено тек укинућем друштвених противности и свих зала, која излазе из ових кобних противности.

У савременом друштву женскиње пати под двоструким ропством, под ропством људи, које равноправност пред законима и у правима до душе нешто ублажује, и под економним роп-

га, да одбија од себе тај народ, да одбија дар, којијем га народ од срца дарива!

Природна је, дакле, пошљедица, да Србија не може да одговара својему задатку, јер гдје народ не има повјерења у својем владаоцу, а владалац у народу, јер их лукави и себични савјетници одвајају, не може бити ни рада ни напретка.

Ради тога немојмо кривити само данашњи положај у Србији ради никаквог рада у Старој Србији и у Македонији. Кривица се протеже на скоро све државнике нове Србије, јер и ако је међу њима било племенитијех и честитијех изнимака, они нијесу могли ни добро да упуте, а камо ли да даду сталнији правац својему раду, пошто би се у брзо нашло згоднијех средстава, да се одалече са њиховијех мјеста.

Па је ли тако запуштена само Стара Србија, а с њоме и Македонија?

Када је народ у Србији почетком овога вијека устао против дахија и кад је земљу прочистио од душмана и пошто је њихов вођа, велики Ђорђе, „Србију крстом прекрстио и својијем крилом закрилио,“ народ је са својијем вођом погледао преко Дрине и својему вођи ставио у уста ове лијепе ријечи:

Дрино водо, племенита међо
Између' Босне и између' Србије!
Наскоро ће и то време доћи,
Када ћу ја и тебека прећи
И честиту Босну полазити!

Нашљедник Ђорђијев, Милош, имао је исте намјере, али не дадоше себичњаци и сујетни људи, којијема је слава у томе да њима буде добро.

Босна, а с њоме и Херцеговина и на даље осташе у турском ропству, а да Србију није глава забољела за њих, нити је икада и помислила на то, да им како год помогне. Пукла је невесињска пушка, Србија и Црна Гора заратише са Турском, Русија послала своје козаке под Цариград, а главни плод свега тога био је, да је Аустро-Угарска окупирала Босну и Херцеговину, да их „уреди“, и тиме је задан јаки ударац цијелом српском народу. Из Беча је много обећано Хрватима и предочена им је варљива слика велике Хрватске, којој би средиште било у Загребу, те што су Бугари кришом радили у Старој Србији и Македонији, то су Хрвати јавно, помоћу окупационе владе, радили и још увијек раде у Босни и Херцеговини желећи, да на тај начин оснаже свој малаксали политички и народносни живот. — Довољно је проучити вјерску пропаганду у Босни и Херцеговини, па да нам памет стане, да се чудом чудимо, шта се све тамо ради против српског народа. У Босну и Херцеговину довучене су четe чиновника, фратара и попова, који су сви непријатељски расположени према тамошњем народу и који прогањају Босанце и Херцеговце само за то што су Срби. Затварају се српске школе, српска књига не смије ни да завири у то друго средиште српскога народа, како је Босну, прије окупације, назвао њезин садашњи управитељ, прогањају се рођени синови Босне и Х рцеговине, а народ својијем знојем мора да храни туђинце, који на сваком кораку убијају његову народносну свијест.

А мјеродавни фактори у Србији? Гдје су племените мисли и намјере Ђорђа, Милоша и Михајла, који су своје животе жртвовали на олтару својијех идеја? Шта су урадили њихови незахвални потомци, који су морали да приме у нашљедство велике и племените мисли својијех отаца? — Њима ни бриге за Босну и Херцеговину, као ни за Стару Србију и Македонију, а и за остале земље, гдје има Срба, којијема је потребита братска помоћ, али је не имају и бадава је траже. Али кад српски народ добије по коју појачу ћушку док његови прваци у Србији тјерају вјетар капом, тада се нађе какав српски родољуб, који напише неколико чланака по савременијем српскијем листовима, напише по коју броширу, протестује против етнографскијех карата, апелује на братство и једновјерност Русије, пузи, моли и јауче — и на томе остане. Ако се у Србији покрене какав родољубиви српски лист, који ће да брани интересе српскога народа изван Србије, тај лист одма при својем рођењу издише и издахне, јер у њему не има партајскијех задјевица.

Па докле ће то тако? Хоће ли Србија још увијек решавати уставна и династичка питања на своју штету и на штету осталог српског народа, заборављајући свој велики задатак, док јој се и њезини непријатељи и непријатељи цијелог српског народа увлаче под сами њезин кров, а међу тим они сами роваре у српском народу и у њему убијају сваку и најмање племениту клицу?

Али има и друга српска држава на Балкану, која би могла да мисли за Српство у ропству — рећ' ће можда ко год, кад прочита овај чланак. Има заиста! Поносита Црна Гора толико је привриједила Српству, па је и много према њезинијем силама. „Мала рука, малена и снага“ пјевао је митроносни владалац Црне Горе, па гдје не има снаге, не може ни рада да буде колико би потребно било.

Нада у једну или у другу страну државу, и ако нам се приказују као пријатељице, није него само обмана. У политици не има љубави ни пријатељства, већ у њој влада рачун и хладни разум. А онај, који у политици заборавља рачун и хладан разум, већ се ослања на само пријатељство и љубав, тај ће увијек без сумње остати краћијех рукава, а лукави и паметни користиће се на штету другијех.

Стари мудраци рекоше, да је историја и учитељица живота. Па кад је тако, а да је тако не има сумње, зашто се сада не ради барем један дио онога, што се је прије могло у бољијем и згоднијим приликама радити?

Дужност је мјеродавнијех, да ураде своју дужност, да се оставе себичног рада, који никада ништа није помогао и није могао да помогне једном народу, којему је задаћа да се уједини ако хоће да живи.

Празне ријечи не вриједе ништа. Хоће се дјела, да се не понови она пјесникова

Великаши, проклете им душе!

Алм Омладински.

Нови Сад, 28. сентембра.

Срби и избори. — **Можемо нашим једномишљеницима јавити, да ће средишњи одбор наше странке ових дана имати своју седницу, пошто ће свестрано известио о приликама и расположењу наших бирача, те ће решити о држању приликом предстојећих избора за државни сабор, тако да ћемо свакако већ у идућем броју „Заставе“ у стању бити да о томе наше бираче обавестимо.**

*

Конфликт. У политичним круговима много се говори о *конфликту* међу министром председником *Банфијом* и Коломаном *Тисом*, али за сад још недостају аутентични детаљи те њихове свађе. Значајно је, да се угледни политичари као *Векерле*, *Сапари и Јокаји* и други са свим повлаче са јавног поља и неће да се дају бирати. Остаје дакле ситнеж и Чивути. Лађа тоне — пацови бегају!

*

Румуни и избори. Темишварски румунски лист „Дрептатеа“ доноси чланак у свом броју од прошлог четвртка, у коме пише о предстојећим изборима. И ако „Дрептатеа“ у том *свом чланку савешује Румунима пошпуни пасивитет*, ипак вели, да их много има који желе *активитет* и само чекају, да се један или други вођа им макне и оживи. „Дрептатеа“ вели даље, да је код Румуна сад: колико људи, толико ћуди.

Сибињска „*Трибуна*“ такође препоручује потпуни *пасивитет* румунским бирачима, из чега се види да ***Румуни никако неће учествовати при идућим изборима.***

*

Изборни прогласи. Разне мађарске странке почеле су да издају своје прогласе на бираче.

Апоњијева странка у свом изборном прогласу, није нашла за вредно ни једном речју, да спомене нас немађарске народности, по томе не заслужује да је ни један Србин, ма у ком погледу потпомаже.

Пучка странка у свом изборном прогласу додирује се крадимице народносног питања и вели:

„Угарски устав није чинио разлике између разних *народности*, које су од постанка државе у нашој домовини заједно живиле, делиле верност, срећу и несрећу, благодети мира заједно уживале, или у обрани домовине своју крв пролевале на бојном пољу. Закони од 1848 ме године дали су једнака политичка права свима грађанима без разлике народности. Закони од 1868-ме године осигурали су народима што живе у земљи слободну употребу језика и аутономију у стварима њихових цркви и школа. *Пучка странка хоће да буде праведна и према народностима, и у свом је програму изрекла, да ће „њихове жеље, у колико се оне дају сложити са јединством и националним карактером угарске државе, у обзир узети и хоће да се са њима праведно и правично поступа.*“

Јако упада у очи, да пучка странка до сада *баш апсолутно никада* није изрекла ни толико позитивнога, да ће ићи за тим, да се 44. зак. чл. од 1868., тако звани народносни закон, потпуно извршава, из чега је јасно да она народностима не признаје ни оно мало права што је у том закону на папиру утврђено. По томе се види, како би она тумачила своје речи о „праведним жељама народности“, о којима она ништа поближе неће да изрече. Те „праведне жеље“ одредила би она по својој вољи, и по свему ни онолико нису за њу наше праведне жеље, колико је изречено у народносном закону.

А у колико је пак програм пучке странке у противности са праведним жељама народности, види се из његовог нарочитог истицања „*националног карактера*“ Угарске, што значи да Угарска добије вид мађарске националне државе, које се противи њеном историјском развитку и етнографским приликама. Угарска није и не може бити национална већ полиглотна држава.

По овоме се види да пучка странка ни издалека није оно као што је у почетку изгледала, и пошто је избегавала сваки додир са народносним странкама, то ни на њихову помоћ не сме рачунати.

Криза. Како из *Берлина* јављају, настала је у Немачкој и опет криза министарска и криза државног канцелара. Кажу, да је ситуација постала неиздржљива и да ће се конфликт међу немачким царем и његовим саветницима морати да реши скорим како било. Дакле стоји се непосредно пред кризом и министарском и државног канцелара. Ако Хохенлоје падне, мисли се, да ће државни канцелар бити у ствари министар финансије *Микел*, па ко био именован за канцелара, јер Микел, веле, ужива велико поверење у цара и од силног је утецаја на овога.

Политичке новости.

Француска. У прошли четвртак је исцрпљен програм гошћења руског цара и царице у Паризу а јуче, у петак, одржана је смотра над војском на шалонском пољу. У прошлу среду у вече био је цар с царицом у позоришту: *Комеди Франсе*. Цар је дошао у грађанском оделу са француским орденом почасне легије декорисан. Кад су ушли у салу високи гости, подигла се на ноге сва публика и одушевљеним усклицима: Vive le Czar! Vive la Russie! Vive l'Empereur! Vive la Czarina! не беше краја. И цар и царица беху дирнути таким дочеком и захваљиваше се усрдно. Кад се подигла завеса, сви уметници беху на бини, откуда Monnet-Sully управи на царски пар *поздравни говор*, који је одушевљено примљен а особито она реченица: „Север је данас место, од куд нам се нада улива!“ За тим је одржана представа, којом је приликом и цар пљескао рукама по неки пут. После представе су приказани цару и царици сви уметници и они се разговараше са сваким појединим по мало. На свршетку је одсвирана *марсељеза*, коју су сви стојећки саслушали. — Пре но што је цар отишао у четвртак после подне из Париза у Верзаљ, оставио је 100.000 франака на париску сиротињу. На путу у Верзаљ а у вароши Sevres дочекан је цар и царица одушевљено од велике гомиле света, која је одушевљено клицала: *Живела Русија! Живела Француска!* У Верзаљ се ишло у кочијама, које су за овај случај спремили знатни француски вештаци. Верзаљ беше дивно декорисан а свет врло одушевљен. Због краткоће времена гости су прегледали само неке дворане у двору верзаљском и то дворнице Марије Антоанете и Луја XIV. За тим је после кратког обеда, одржана свечана представа, на којој су декламовали *Коквелин* и Сара Бернардова. Око 11 сах. су гости отпутовали у *Шалон*, где је јуче, у петак, одржана војничка смотра. При поласку свом у Шалон, цар и царица се најсрдачније опростили са женом председника *Фора*, а председнику је цар изразио своје признање на примерно одржаном реду и владању општинства. За тим се руковао с председником и уз звуке руске химне и марсељезе и уз урнебесно клицање света — одвезао се у Шалон, где је јуче, у петак између 10 и 11 сахата на дивном времену одржана велика смотра војске. После смотре беше доручак, на коме се и цар и царица захвалише поново најсрдачније на дочеку а за тим су високи гости отпутовали. „Фигаро“ јавља, да ће руски цар, коме се јако допада Париз, на пролеће у инкогниту доћи у Париз поново и провести тамо читавих двадесет дана.

Дочек руског цара у Француској испао је у опште да не може бити лепше и сјајније. По себи се разуме, да ово француско-руско братимљење и пријатељско гошћење ужасно једи штампу тројнога савеза, те ова у том једу свом, једнако, као оно баба у болести, бунца о неким петардама и бајаги намереним атентатима против цара руског, али од свег тог, да богме, да нема ништа и та бунцања јетке штампе непријатељске, остаће само бунцања и ништа више, којима ће паметан свет да се смеје, а која ће на чело те штампе да ударе само жиг срама и стида.

*

Енглеска. Из *Лондона* јављају, да је *Росбери* у једном свом писму на енглеске либерале ово написао: „Најновији ток догађаја изискује, да се атмосфера мало прочисти. Ја се не слажем у мишљењу са већином *либералне* странке у ствари *источног питања* а ни са *Гледстоном*, који је још увек од јаког утецаја на странку; с друге стране пак ретко је ко вољан да ме потпомогне. У таким приликама најбо-

---

ством у коме се ниже женскиње налази, као и силно мушкиње.

И којим онда путем мора ићи женскиње, да би постигло потпуну слободу и независност?

На ово су, као што споменусмо, разни одговори изнесени.

Неки мисле, да ће са давањем истих права женскињу, која имају мушки, бити решено и женско питање. Ово је велика заблуда! Према томе данас не би било друштвеног питања, јер видимо, да данас за све друштвене слојеве постоји исти закон. И заиста апстрахујући стварност видимо данас равноправност — на папиру! Исто тако би имало бити и са женским питањем. Но ми видимо да и данас постоје сталешке борбе, ма да нема сталежа — на папиру — да друштвено питање није још решено. Ово је чврст доказ, да формалном равноправношћу женскиња, женско питање не би било коначно решено.

Сасвим на другом пољу мора према томе женскиње тражити своје ослобођење, оно га мора тражити у економском ослобођењу заједно са свима сталежима, који се у овом друштву несигурно осећају. А то је женскињу данас могуће, данас кад су производни односи положај женскиња из основе променили и одузели му могућност, да буде само домаћица и васпитачица у породици. Исти производни односи, порушив старо поље женског рада, ударили су нову основу, на којој радећи жена се изједначује са мушкима. А ова нова улога жене ће да ослободи испод зависности од људи, те ће тим уништити економно и политичко туторство човека. Но ово ослобођење није потпуно, јер гле! у место ропства мужу, постаје жена роб капиталу, домаћи роб постаје роб-најамник.

Сада се тек питање потпуне еманципације женскиња показује као у последњем ступњу, економно питање, које је у најчвршћој вези са радничким питањем, и с којим у свези само и може бити коначно решено. Ствар жене и ствар радника јесте заједничка и њено последње решење ће се извршити само онда, кад се рад потпуно ослободи од капитала.

На том пољу само имају женске тражити потпуно ослобођење, на том ће га и наћи, јер сам тај преврат, који се данас на западу у велико врши, упућује женскиње на борбу оваке врсте.

Овако схватање женског питања даје му већу важност, оно га изједначује са опћим друштвеним питањем.

На последњем међународном конгресу женскиња расправљана су многа мање или више важна питања, но ово је најважније. Питање о правцу борбе женскиња ће бити увек најзначајнији предмет расправе. Резолуције о томе још нису донесене, значи, да још није то питање решено. Решење тога питања донеће нам програм женскиња. Па ма какав тај програм тренутно био, ипак програм, под којим ће се женскиње коначно ослободити, јесте овај програм, који износе многе учеснице у женском покрету, а међу којима највидније место заузимају Лили Браун (пре Гизицки) и Клара Цеткин.

В.

ље је и за мене и за странку, да ја не говорим као вођа, већ као *слободан човек*. С тога изјављујем, да је водство странке у колико се то мене тиче, *вакантно* и да ћу ја од слободе свога деловања употребу да чиним.“

*

Турска. Из *Атине* јављају, да је стање на *Хераклеону* неиздржљиво. Пошто мухамедовци неће да напусте куће хришћана, то већина из Хераклеона у Грчку пребегли Хришћана, мора да остане у Грчкој. Мухамедовци чуда чине на хераклеонском хришћанском гробљу: ископавају мртве, профанишу гробове и руше крстове. Дневно се догађају убиства, што дражи хришћане на освету. — Из *Лондона* пак јављају, да велике силе не ће да учине ни један непромишљен корак у ствари Турске, да не би тиме нарушиле постојећи мир европски и изазвале нова касапљења у Турској. Мисли се, да су се *Енглеска*, *Француска* и *Русија* споразумеле у томе, да енергично позову одмах турску владу, да спроведе реформе, које ће дати гаранцију, да ће Турци оставити на миру Јермене и друге хришћане.

ИЗ НАЈЦРЊЕ ЕВРОПЕ.

Убијства, пљачке, отимачине и зулуми у Старој Србији, Арнаутлуку, Дебру и Маћедонији.

Написао Србин Србиновић.

(Наставак.)

Нуа (Најредин) пољак из Бусовата хтео силом да отме лепу ћерку Митра Пауновића из Мигановаца. Али му бешо лоша срећа: жене и девојке га избише и отераше.

*

9. марта Тасилдар Мустафа Плешина суариска чауш из Приштине, наплаћујући порезу у Доњој Гуштерици био је 20 сељака Срба читавих 2 сата, па им је после поскидао гуњеве потопио их у реку, и после натерао сељаке да их онако мокре обуку и онда их извео на једну главицу на ветар „да се суше“. Многи су оболели. Жалили су се власти, али се истрага не води.

*

19. марта Арнаути у Пећи на мосту *ножевима* убили Србина Благу и бацили га у реку. Срби у Пећи не смеју да изађу на улицу од зулума.

*

Живка чорбацију из Моста, пећске нахије богата Србина гоне Арнаути да се турчи, иначе ће му целу породицу исећи. Живко би бегао али не може, јер се пази на њ. Готов је и турчити се само да својих пет ћери спасе.

*

25. марта ноћу напала чета Арнаута село Гуштерицу целу ноћ трајало пушкарање. Има више рањених Срба.

Април 1895. год.

Ајдаров брат, качак из Љубижде убио је 5. априла у селу Грнчару, гњанског среза, Недељка Николића, ђака из Скопља, а претио је да ће још двоје из исте куће убити.

*

У селу Љубижди на други дан Ускрса качак Ајдар из Бусовата тражио је за себе снаху Танке Вукића. Баба је снаху сакрила, а Ајдар је онда силовао њу, старицу од 60 година.

*

Сваке године у први петак после Ускрса излазе Срби Гилавски на извор Свиндол. Ове године чекао их тамо Сили-Бисљах са својом четом да их помлати, те нико није смео изаћи на извор.

*

Сандрија Фератов и Азем Рамин из Поделишта, пећске нахије, били су Петра Милосављевића из Сухог Грла тако страшно да су му све кости поломили.

*

Салимови синови из Ракитнице (Пећ) отели од Веселина Ковачевића из Бање 2 вола и оглобили га са 300 гроша.

*

Тахир Хочин из Кладарице ухватио на путу Митра Тијаница из Црколева (Пећ) и одвео га у своје село. Тражи за њега шест хиљада гроша откупа иначе ће га убити.

*

Ноћу између 19. и 20. априла увукоше се Арнаути у кућу Раке Илића, Србина из Пећи, па почели обијати собњи зид. Рака осети, те истрчи напоље, а Арнаути га убију на месту. Истрага није поведена.

Автономне вести.

Нехат или пркос? Пишу нам из *Сентомаша*: Познато ће вам бити колико пати *Јован Петровић*, учитељ из оближње *Турије*. Несавесна истрага, једностран и партајичан поступак изасланика епарх. школ. одбора бачког сломио га је и навршиће се две године, а он је још једнако суспендован са половином плате. Но није он још доста трпио. Петровић је отишао послом на школски таван. Пре но што би се он могао сићи с тавана, таван се под њим провали и падне и он пропадне несретно у школу на скамије, те *поломи четир ребра, а десну руку и ногу тако угрува*, да ево већ пети дан не може ни да макне. Сад лежи у највећим боловима. Лекар се заузео за њега, али по његовим речима он тек кроз два месеца ако се узможе подићи из постеље. — Кад је пре кратког времена био у Турији *изасланик* епарх. шк. одбора и привремени *надзорник* Аркадија *Варађанин*, рекоше му људи из црквене општине, да ће се школе срушити, јер су врло старе, а политичка општина, која је то дужна, неће да их оправља. На то им је *Варађанин* одговорио: „Та. ваљда се неће *баш* порушити!“ А ето, оно се *баш* порушило. Осим овог случаја догодило се и зимус, да се таван у стану туринске учитељице срушио. Све то зна и наша *епархијска власт*, али она до данас о том није издала никакве наредбе. Кад је Петровић онако несретно пао и изубијао се, срећа је велика што у школи није било деце. Шта би онда радио кнез и поглаварство, па Варађанин и с њиме епархијска власт? А да ко је одговоран пред богом, пред људма и пред судом, што учитељ Петровић лежи данас преболан, испребијан? — Турински кнез дао је да се порушен таван само мало покрпи. Када му људи приметише, да ће се то још већма и наново срушити, он је одговорио: „Кад се сруши, ми ћемо га оправити.“ Зар сме тако говорити, кад је у питању живот толике невине деце? Зар је слободно тој епархијској власти да је тако немарна и небрижљива? Или збиља и тако далеко сме да иде пркос ових власти према једном сиротом учитељу?“

Вести из народа.

Пишу нам из **Сомбора**: У недељу 15. септембра одржана је овде *коњска трка*, коју је приредило пољопривредно друштво бачке жупаније. Трка је доста слабо испала, јер је на неколико дана пре па и на сам тај дан падала киша. Трка је подељена у две групе. У првој су трчали ратарски коњи и ратари а у другој господски. У ратарској групи одржао је мегдан и добио прву награду Србин Живко Ненадов из Сомбора. У другој је добио прву награду Шандор Војнић из Бајше.

У прошлу недељу, 22. септембра, одржана је *земаљска тркачка утакмица*. Наше бициклисте приредили су ту утакмицу и назвали су је земаљском, јер су позвали на њу бициклисте из све Угарске, али их је са стране врло мало било. У овом шпорту Срби врло слабо учествују, па зато за нас и није од интереса, а није ни чудо, што Србе тај шпорт слабо занима, кад се он тако изводи, да губи сваку практичну вредност и постаје права дангубица.

Вести из места и са стране.

Одгођен пут краља Александра. „Одјек“ јавља: Како се чује, Њ. В. краљ неће ићи ове године на Цетиње. Изгледа, да се спо, разумно пут овај одгодио с тога, што и због доба године и због заузетости на Цетињу око свадбених свечаности не би пријам и дочек Њ. Вел. краља могао испасти онако сјајан, као што се жели на Цетињу да буде.

† **Др. Јулије Грегр.** 7. октобра обављен је у Прагу спровод Јулија Грегра са великим саучешћем. У три сахата по подне искупила се публика у скупштинску дворану варошке већнице где је заменик првог градског начеоника у Прагу држао посмртну реч, а за тим покојник испраћен до гроба.

Руски сликар Верешчагин израдио је једанаест великих историјских слика у којима је приказао неколико сцена из Наполеонова рата са Русима. Уз слике је написао и коментар, у којем је изнео своје мишљење о том рату. Слике приказују *Наполеона пред Москвом*; *У успенској садорној цркви*; *Пожар у Москви*; *Повратак из Петровске лавре*; *Саветовање француских ђенерала*; *Рђаве вести из Француске*. У осталих пет слика изнео је бегство Француза и обрану Руса.

Престао лист. Панчевачки „Весник“ престао је за неко време излазити, јер се у породици уредника му Јована Поповића десио несретан случај, наиме син Поповићев младић од 17 год. удавио се у Дунаву.

Несрећа у штампарији. У штампарији Ј. Радака у В. Кикинди узет је пре кратког времена један нов ученик. Дечко се интересовао да види како ради машина, те се сагао доле да боље разгледа, но у томе га машина удари снажно у слепо око да је на месту остао мртав.

Нов лист. Никола М. Косанић штампар у Панчеву јавља, да ће од 1. октобра по ст. кал. о. г. почети издавати лист „Грађанин.“ „Све оно, што засеца у наш автономни живот, нашу цркву и школу, у наш народни напредак на просветном и привредном пољу заступаће „Грађанин“ одлучно у свом оквиру, у правом народном духу и потреби, избегавајући пажљиво све личне зађевице и безпредметне полемике, које су нам тако растровале наш народни живот, да наш народ изгледа као неки велики болесник, који се тешко опоравља. Покрај тога уредништво ће обраћати нарочиту пажњу на подлистак (фељтон), донашајући поред одабраних оригиналних радова и преводе најбољих писаца европских а понаособ словенских.“ Лист ће излазити сваке суботе на целом табаку, а цена му је годишња 4 ф До краја ове године 1 ф.

Новчани трг. Од дужег времена говори се у Лондону а и на свима новчаним трговима, да ће у најкраћем времену енглеска банка морати попети интересну стопу (сад је $2^1/_2$%); а то с тога, што је почео постепено излазити новац и већим делом за Америку, где се осећа потреба за готовим новцем. Но то још не би било тако опасно, јер у томе помаже и париска банка, но је брига за 11 мил. фунти јапанских, депонованих од ратне оштете што је Китај положио; те се рачуна, да ће та сума у скоро изићи. На основу тога, а и што се рачуна, да ће и немачка банка имати у октобру већи издатак у готовом новцу, те ће и она морати попети интерес, поуздано се држи, да ће је у томе претећи енглеска банка, и ако је још једнако на тргу јефтинији новац но у банци. У Немачкој се ове године осећа већа тражња готова новца већ и због тога, што је забрањено терминско трговање а и што је индустрија у повољнијим приликама, те тражи да веже више капитала. И ако нико не предвиђа оскудицу у новцу, али се сигурно предвиђа пењање интересне стопе у Лондону и Берлину, само за Париз се не зна још ништа, јер је сад све расположење посвећено доласку руског цара

Монаково. Годишњи извештај играчке банке у Монакову показује 13 милијуна чисте добити, али друго примање банчино износи око 50 милијуна. Од овога се издаје: кирија кнезу од Монака, велика трошкови за издржавање завода, за заводе за забаву, опере и концерте, паркове и за разна варошка уређења. Фамилија оснивачева (Блан) добија знатну суму. Штампа добија, да би ћутала, 1.160.000 фор. Плаћени листови ћуте о свима несрећним догађајима, убиствима и великим губицима, који се дешавају у Монте-Карлу, у Монаку, а брижљиво доносе извештаје о концертима и другим забавама, као и о отменом свету што долази тамо.

Робинсоново острво потонуло у море. Из Валпареза у јужној Америци, стигли су гласови, да су острва Хуана Аернандеса потонула у море усљед јаког земљотреса. Ово је острвље удаљено 670 километара од Чилске обале. На њему су налазили у почетку прибежиште пострадали морепловци, а на име, Скот Александар Селкирч, чија је судбина дала Дефоу грађе да напише роман „Робинзон Крусе“ 18 века. Шпанија подиже тврђаву на већем острву, а Чилска држава прогони онамо злочинце, а после су острва давана под најам. На њима има око 60 становника, до 100 говеда, 60 коња и око 700 коза, махом подивљалих. И тако је све ово пропало у море, али по што су по новинарским извештајима Робинсонова острва до сада пропала већ неколико пута, биће да је и овај глас сигуран исто онако, као и досадашњи.

Кратке вести. У солунско пристаниште дошло је 12 морских бродова из енглеске флоте са Средиземног мора. — „Дн. Лист“ у Београду излазиће од 1. октобра сваки дан. — Филип ла Ренотијер од Ферари поклонио је „Новинарском Удружењу“ у Београду 200 дин. — У бечкој дворској опери давана је ових дана први пут Сметанина „Продана невеста“ и са врло добрим успехом.

Најновије вести.

Немири у Турској. Јављају из Цариграда. да војни кругови турски раде на инструкцији у погледу опсадног стања, које ће бити проглашено ако се покољи обнове.

Српско-румунска жељезница. Свршени су преговори по којима ће српска тимочка жељезница код Кладова скопчана бити са румунском мрежом.

Суђење Стамбуловљевим убицама одржаће се 13. о. м. Позвано је свега 730 сведока.

Трговина.

Нови Сад, 27. септ. Пшеница прве каквоће 7 ф. ——— н. Пшеница средња 6 фор. 80 —— нов. Пшеница лакша роба 6 фор. 50—— новч. Наполица 5 ф. 80—— н. Јечам 3 ф. 70—— нов. до — н. Зоб 4 ф. 85—— н. Кукуруз у зрну стари 3 ф. 50—— нов. Нови у клипу 1 ф. 60—65 н. Маст 54 фор. Сланина сува 54 ф., дебела паљена 54 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 50—— н.
„ средњи . . . 48—— н.
„ лаки . . . . 44—— н.

Све од 1 килограма.

Теоци . 10—20 ф. по комаду.
Јагњци ——— ф. по пару.
Овци . . 7—16 ф. по пару.

*

Будимпешта, 8. октобра по рим. (Извештај комисионе радње Мор. Бауера и Сина).

Догон рогате марве био је на данашњем тргу свега 2999 комада, и то: 428 ком. мађарски волова, 636 ком. мађарских крава; 1516 к. српских волова; 274 ком. српских крава, 42 бикова; 23 ком. бивола; 80 комада теглећих волова. Накнадног догона није било.

Цене су биле следеће:

Дебели волови, добре каквоће, клани 30 —33 ф. мет. ц., живе тежине — фор. по мет. цен. Волови са паше $26^1/_2$—29 ф. мет. ц. Сеоски волови 21—25 фор. мет. ц. Српски волови 18—29— ф. мет. ц. Српски волови ——— ф. мет. ц. Краве клане 20—28 фор., живе тежине 32 фор. по мет. ц. Бикови клани 23—28 фр., живе тежине 30 фор. по м. ц. Биволи 15—18 ф. по м.ц. живе теж. —.— ф

Овци. Вашар од 6. октобра п. рим. Догон 6050 ком. оваца.

Шкопци су продавани по 19—22 фр. пар. овце јагњенице 9—14 ф. пар.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

Дао сам у штампу књигу:

О узроцима злочина.

Књига је писана разумљивим језиком по свакога и осврће се нарочито на прилике Срба у Угарској и Србији.

Одељци су у књизи ови: Број злочина и испитивање њихово. — Зашто грешимо? — Шта све може да се роди с човеком? — „Највећи“ узрок злочина. — Женскиње као преступнице. — Политички злочинци. — Човек против човека. — На коју страну претеже наше васпитање? — Чега има све по затворима? — Утецај затвора на злочине. — Куда идемо?

Књига ће бити за 4 недеље готова, изнеће около 12 штампаних табака и стаје у претплати 80 новч. Напомињем да је за сваког, ко новац не пошље унапред, дућанска цена 1 фор. или 2 динара. Молим своје пријатеље да се заузму за ову књигу.

У Новом Саду, 24. септ. 1896.

С поштовањем

Јаша Томић.

Крајем *октобра* т. г. изаћи ће из штампе

„СРПКИЊА“

илустрован календар за наш женски свет

за 1897.

УРЕЂУЈЕ ЈОВ. ПОПОВИЋ.

(*Година друга.*)

Јављајући, за сада, само у кратко, да ће „*Срикиња*“ крајем октобра изаћи из штампе, част ми је учтиво замолити штоване пријатеље овог *јединог* календара, који је *српском женскињу* намењен, да буду тако добри, да ми скупе што више претплатника на њ, и да ми, у колико могу, претплатни новац у напред изволе послати. Нека не губе из вида, да овај календар не издаје нити каква књижара нити конзорција, него, ако је слободно казати, један *српски књижевник* и то о свом *рођеном* трошку, а шта ће то рећи, и колико ту ризике има, то сваки зна без даљег коментара.

Прву годину „*Срикиње*“ (за 1896.) пропратила је наша штампа најсвојскије; ни о једном нашем календару није се тако ласкаво изразила као о „*Срикињи*“. Па неће бити ни ова за 1897. год. лоша — ако не буде још и боља,

„*Срикиња*“ се и опет штампа на најфинијој хартији, и бројаће 174 стране повеће осмине. Продаваће се у два повеза: у *лепом меком по 60 новч. и у фином алатненом по 1 фор.*

Од слика неће бити штампана ни једна у самом тексту, него све обашка на особито финој хартији.

На жељу многих пријатеља биће сад у овој „*Срикињи*“ штампани и „вашари“ и лествица жигова.

Скупљачи претплатника добиће сваку десету књигу за труд, а списак предбројника и претплатни новац нека изволе послати потписаноме

Молим сва наша сл. уредништва, да ми овај оглас изволе у својим листовима донети.

Панчево, 20. септембра 1896.

Проф. **Јов. Поповић.**

Изјава благодарности.

Свима, који своје искрено саучешће у преголемој тузи за изгубљеном но никад незаборављеном ми супругом **Љубицом** усмено или писмено изјавише, овим јавно захвалност изричем.

У Гложани, 26. септембра 1896.

Јован Радивојчев,
парох. администратор.

†

Болним и дубоко рањеним срцем јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима тужну вест, да нам се наш добри, племенити и незаборављени супруг, отац, деда, брат, односно таст и девер

ПРОТОЈЕРЕЈ

АЛЕКСАНДАР НИКОЛИЋ

парох сенћански, патрон новосадске срп. вел. гимназије, члан епарх. конзисторије, члан Матице Српске и т. д.

после кратког но тешког боловања у понедељак 16. (28.) септембра у $8^1/_2$ сати пре подне у 77-ој години живота а 53. години ревносне свештеничке службе, у вечност преселио.

Овом приликом осећамо се побуђени најтоплије захвалити преч. гг. свештеницима *Павлу Ковачевићу* старо-кањишком, *Вељку Белеслијном* санадском, *Јоакиму Сувајићу* чоканском, који не пожалише труда но дођоше, да нам нашег милог покојника опоју и до вечног гроба испрате; хвала нека је особита и преч. г. *Младену Јосићу* пароху мартоношком, који се тужним и искреним говором са покојником опростио; хвала нека је слав. срп. правосл. црквеним општини сенћанској на челу са госп. дром Стеваном Малешевићем; местној професорској гимн. колегији и срп. гимн. ученицима, који венце, као израз туге на одар покојников положише; усрдна хвала нека је славном варошком сенату на корпоративном суделовању при укопу; хвала професорској колегији, српском и мађарском учитељском особљу, који са свима школама на погребу суделоваше; и најпосле хвала свима онима из места и са стране, који својим присуством на погребу своју сатугу за покојником исказаше.

Не мање нека је особита хвала Њег. Светости преузвишеном г. *Георгију* патријарху; Њ. Високопреосвештенству г. *Герману* епископу бачком; Високопреосвештеном господину епископу темишварском *Никанору*; пресветлом г. барону *Јовану Живковићу* Фрушкогорском; професорској колегији срп. вел. гимназије новосадске и свима осталима, који нам изјавом свога саучешћа тугу нашу ублажише.

У Сенти, 24. септ. 1896.

Ожалошћена породица.

Огласи.

517 1—2

СТЕЧАЈ.

На упражњено место учитељице, овим се расписује поново стечај. Плата учитељице је следећа: 300 фор. у готовом, 40 фор. за поточну школу, које прима месечно унапред, два хвата тврдих дрва, 16 метерцентн кам. угља, стан са две собе, кујна, јеловник и башта. Учитељици спада у дужност све прописане предмете школском уредбом, како у редовној тако и у повторној школи предавати, као и ручном раду и црквеном појању децу женску обучавати.

Компетовати могу оне које су учитељску школу у Сомбору свршиле као и из мађарског језика да су оспособљене.

Рок траје до 1. (13.) октобра т. г. Молбенице ваља упутити на школски одбор

У Деспот Сентивану 7. (19.) септембра 1896.

Павле Парошки, школ. управ. и перовођа. **Младен Апић,** председник.

За моју шпецерајску, деликатеса и памучарску трговину, потребујем два помоћника, који су добре детајлисте а говоре српски, немачки и мађарски.

Они, који су и у продаји памука вични, имају првенство.

Стеван П. Крецул

516 1—3 у Земуну.

Четир помоћника

два млађа и два старија, који одма ступити могу, вешти продавци, сва четворица особито романском језику да су вични, траже се за помодну и мануфактурру трговину **Александра Божића у Оравици (Банат)**, куда се и оферти са сликама шиљу. 515 1—3

ПРЕБЛАУЕР КИСЕЛА ВОДА најчистији алкаличан киселак у Алпима. Ванредно дела код застарелих катара у опште а особито код сувишне мокраћне киселине, застарелог катара у бешици, запаљења бубрега, а врло добро дела и против камена у бубрезној бешици. Састав њен и добар кус чини је уједно и најбољом дијететичном и освежавајућом водом.

Управа преблауерске киселе воде 521 1—30

Св. Леонхарт у Корушкој.

Четрнаест и по катастралних јутара добре орање земље

све на окупу око села у Моровићу у Срему, са једним јутром шљивика, нуди се на вечито продати или коме на више година под закуп издати још ове јесени. Поближа определења као и увјети за погодбу могу се код потписаног добити.

Гедеон И. Вурдеља,

парох у Бешенову у Срему

511 3—3 п. п. Велики Радинци.

BÉRLETI HIRDETMENY.

Bács-Bodrogh megyei Mosorin község határában fekvő 350 holdas m. kir. közalap. földbirtok 1896. évi október hó 1 től kezdve 1899. évi szeptember hó 30-ig terjedő három évre, irásbeli zárt ajánlatokkal összekötött nyilvános szóbeli árverésen bérbe fog adatni.

A bérleti árverés folyó évi október hó 19 én délelőtt 10 órakor fog megtartatni alólirt hivatalnál.

Az árverés megkezdéseig benyújtható s 50 kros bélyeggel ellátandó zárt ajánlatokhoz, melyekben a beigért haszonbér számokkal és betűkkel is kiirandó s a feltételek ismerése és elfogadása is jelzendő, úgy a szóbeli árveréshez is 350 frt bánatpénz teendő le.

Feltételek az alólirt hivatalnál megtekinthetők.

Elkésve vagy utólag beérkezett, úgy a feltételekkel ellenkező ajánlatok el nem fogadhatnak.

Hátralékos bérlők vagy az uradalommal perben álló egyének árveréshez nem bocsájtatnak. Az uradalom előtt ismeretlenek vagyoni és személyi megbizhatóságukat hiteles okmányokkal igazolni tartoznak

A versenyzők közti szabad választás joga a bérbeadó uradalom részére fentartatik.

Ujvidék, 1896. szeptember hó 30-án.

522 1—3 **M. k. közálapitványi Ispánság**

Ujvidéken Vármegye utcza 26. sz.

НА ЗНАЊЕ.

Својим поштованим муштеријама стављам до знања, да је приспео по мени лично изабрати **енглески, француски, белгијски, немачки, швајцарски, и бечки** еспап. Ја сам **лично** у тим земљама **сада** био, и са **најбољим фабрикама и изворима** у свезу ступио, те сам у повољном положају да **имадем** и да ћу и у **будуће имати лепога** а при том **јефтинога** еспапа, и од сада ћу свагда на стовариштy држати еспапа од **16 новчића** па до **13 форината** по метеру.

Нови Сад у септембру 1896. год.

Давид Ћурчић

489 5—6 „код златне руже“

главна улица у сопственој кући.

Златна медаља светске изложбе у Паризу.

396 9—

НАЈПОУЗДАНИЈЕ СРЕДСТВО

против затвора, немања апетита и из тога проистичућих невоља је Золтана Зенкеа:

„ПРИЈАТЕЉСКО ПИЋЕ“

од биља за стомак зготовљени ликер.

Цена једне боце 40 и 80 нов.

Може се добити заједно са *упутством* у свима спецерајским трговинама у *Новом Саду*, даље у спецерајској трговини *Милана Сладића у Ст. Бечеју* и код произвођача у *Вашархељу*.

Наредбама високог кр. угарског министарства трговине бр. 74265. и аустр. цар. и кр. министарства трговине бр. 71602. одобрено.

502 2—10 **Золтан Зенке.**

Припознатог штабског надлечника и физикуса

Др. ШМИТОВ

ЗЕЈТИН ЗА УШИ,

који одстрањује **глувило, зујање у ушима, течност из ушију и наглувост**, па и у застарелим случајевима. Добити се може за 3 марке 50 сантима једна флаша заједно са упутством употреба у лекарници **Гавре Плавшића** „код светог духа“ у Новоме Саду. 437 4—10

Тражим пасуља белог

у великим количинама за разне експортне куће, за то упозорујем све оне поштоване трговце и поседнике артикла да ми се са мустрама и ценом јаве. Занимам се такође око продаје на овој пијаци **сваковрсних житарских производа** и испослујем куповинама **вина** како далматинског тако и талијанског.

При сваком захтеву стојим готов са мустрама и ценама.

Lazar L. Dimitrievich — Fiume

комисионарна радња са вином и храном.

503 5—6

СТЕВАН БИШОФ

из Шрига

поседник парног млина има на продају две гарнитуре **дреш-машине** фабрикат **Ruston Proktor** у добром стању, а по врло јефтину цену. 520 2—3

Свадбени поклони и другим приликама најпробитачније добивају се код

КРАУЗ ШАМУ

златара, сајџије и трговина шпицајалитета у еспапу од кина-сребра

НОВИ САД

трг Франје Јосифа

број 3. у Лакићевој кући.

Велико стовариште златних, сребрних, џепних и сатова за зид.

СВАКИ ЈЕ САТ РЕГУЛИСАН УЗ ГАРАНЦИЈУ.

Богато стовариште најбоље реномисане и врло лепе робе од **кина сребра**, у свима луксузним предметима и кућевног посуђа; ауфсаца, жирандоа, визитијера, корпи свећњака, сервиза и т. д. највећем избору уз солидне цене. **Ножеви, кашике и виљушке од скроз белог метала, који увек такав остаје I. II и III. каквоће, по фабричној цени а уз гаранцију.**

Пошто је **Филип Шосбергер** своју радионицу у моју радњу сместио то сам у стању све оправке у златарску струку спадајућу сасавесно обавити.

ОПТИЧКЕ РОБЕ СТОВАРИШТЕ 524 1—1

Све оправке, што спадају овамо, израђују се брзо и врло јефтино.

Сатови и оправка сатова уз гаранцију од 1 године.

Илустровани ценовници о кина сребру бесплатно и франко.

ШМРКОВИ

(Pumpe) сваке врсте за домаћу потребу, за земљорадњу, при грађевинама и индустрији.

Новина: По патентованом систему Bower-Barff-овом.

Ови шмркови су неоксидовани и с тога се за њих рђа не хвата.

ВАГЕ {КАНТАРЕВИ}

по новијој савршеној конструкцији сваке врсте

од дрвета и гвожђа, за трговину, промет, творнице и земљорадничке потребе, као и за мерење стоке и за домаћу потребу.

469 5—12

Каталоге шаље бадава и бесплатно. **W. GARVENS, Wien, I., Wallfischgasse 14.** Каталоге шаље бадава и бесплатно.

Иначе се могу добити како шмркови тако и ваге у свакој трговини стројева.

ПРЕПОРУЧУЈЕ и ШАЉЕ НА ЗАХТЕВ

СВОЈ ИЛУСТРОВАНИ ЦИЈЕНИК СЛЕДЕЋЕ РОБЕ:

ПЕТАР НИКОЛИЋ

Загреб

ИЛИЦА БР. 7.

I. КАТ.

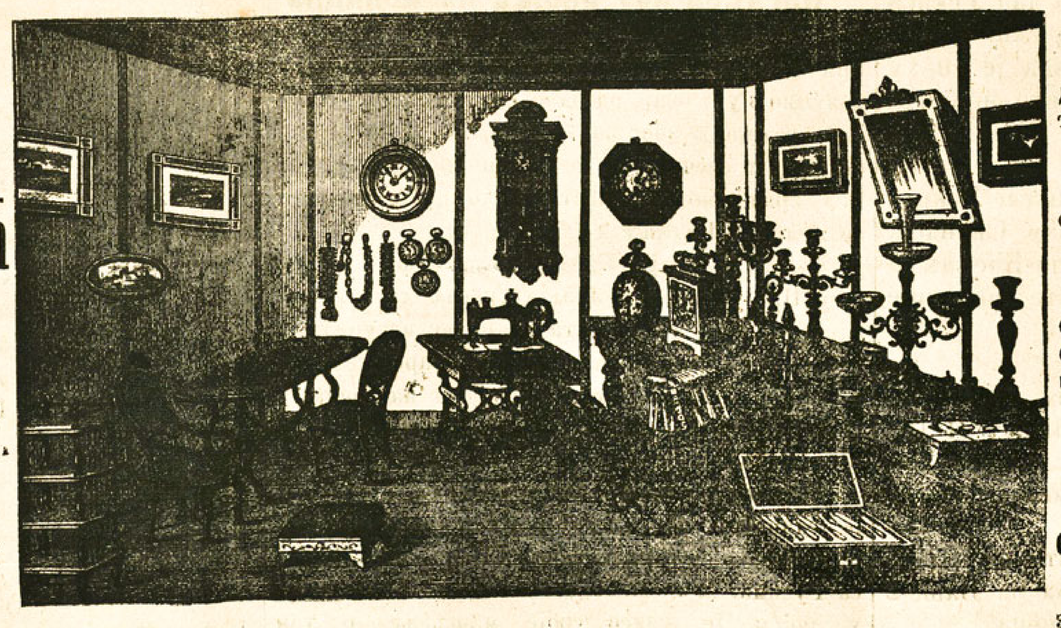

ПОКУЋСТВА:

(Möbel)

дрвеног, гвозденог и тапетираног, фотеља, столица и канабета.

ЈЕДАЛА

од кина-сребра које је правим сребром посребрено.

СЛИКА:

српски народни и историјски: Светих икона, кандила крстова и целивачких икона за цркву.

ОГЛЕДАЛА

у позлаћеним и дрвеним оквирима.

Сатови за зид и будника.

ЏЕПНИ САТОВА:

златни, сребрни и од Туле за господу и госпође.

Златни и сребрни ланаца за господу и госпође.

КОЛИЦА ЗА ДЕЦУ.

Шивачи стројева

систем Сингер, Хове, Велер и Вилсон и најновије са округлим чунком (Ringschiff).,

РОБА ЈЕ БИРАНА ПРВЕ И НАЈБОЉЕ ВРСТЕ;

уз гаранцију

ЦИЈЕНА УМЈЕРЕНА И СТАЛНА.

РОБА СЕ ДАЈЕ ЗА ГОТОВ НОВАЦ

И МЈЕСЕЧНУ ОДПЛАТУ.

Ценике и прорачуне шаље бадава и франко.

18 46—

ПЕТАР НИКОЛИЋ, Загреб.

Главни уредник: др. Емил Гаврила. Одговорни уредник: Ђока Ђорђевић. Штампарија Ђорђа Ивковића.